

Latvijas Lauku telpas attīstība un tās izaicinājumi

**Zane Bulderberga (LLU), Mārtiņš Cimermanis (LLKC),
Agnese Krieviņa (LVAEI), Ieva Leimane (EDO Consult),
Andris Ļismanis (EDO Consult), Andris Miglavs (LVAEI),
Pēteris Šķinķis (LU), Ilze Vilks (LU)**

Rīgā, 2012/01/18

PROJEKTU LĪDZFINANŠE
EIROPAS SAVIENĪBA

Hipotēze un pieņēmums

- Latvijā vērojamas lauku sociālekonomiskās telpas degradācijas pazīmes. Procesu virzību var mainīt pārskatot valsts teritorijas attīstības politikas uzstādījumus un līdztekus citām tās [politikas] īstenošanas darbībām pārdalot arī sabiedrības rīcībā esošo finanšu resursu plūsmas
- Ilgtspējīgas apdzīvotības pamatā ir [produktīvu] darbvietu pieejamība, jo
 - Pieci svarīgākie faktori, kas iespaido dzīvesvietas izvēli ir:
 - iespējas atrast darbu,
 - iespējas saņemt medicīnas pakalpojumus,
 - veikalu pieejamība,
 - sabiedriskā transporta pieejamība,
 - apkārtnē un dabas ainava

Kas ir šis *stāsts*?

- Šī ir informācija sabiedrības diskusijai par:
 - **Dažiem atslēgas procesiem** agrobiznesā un citā lauku ekonomikā
 - **Lauku resursu (zeme, meži un zivis) izmantošanu** šodien un iespējamā nākotnē
 - Nodarbinātību un tās perspektīvu lauku telpā šodien un vidēji tuvā nākotnē pie **dažādiem varbūtējiem attīstības scenārijiem**
 - **Lauku apdzīvotību** šodien un nākotnē
 - **Lauku cilvēku ienākumiem** šodien un nākotnē
- Tas ir skats lauku apdzīvotības perspektīvā un tās saiknē ar sabiedrības izvēlēm

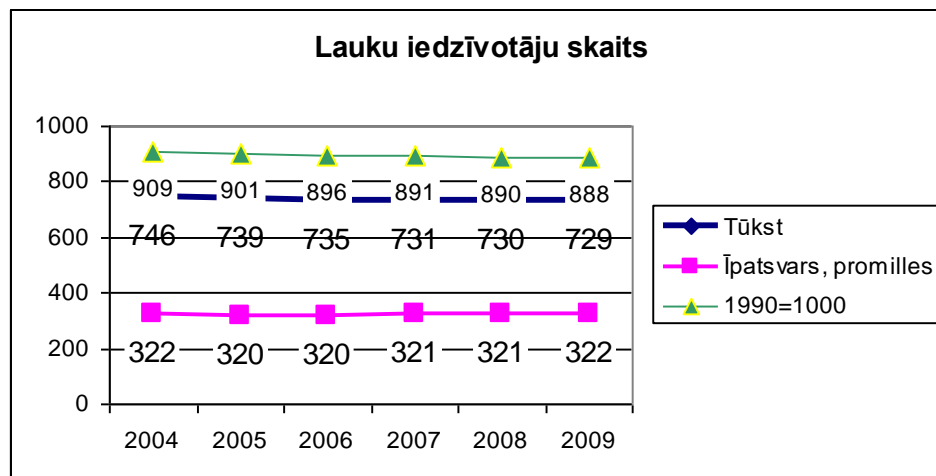
Ko nevajag gaidīt no šī stāsta?

- Tā noteikti nav lauku attīstības politikas stratēģija
- Tās nav tiešas lauku sociālekonomiskās attīstības konkrēto rādītāju prognozes
- Tas nav pilnvērtīgs lauku sociālekonomisko procesu ekonomiski matemātisks modelis, kur kāda parametra pārmaiņa maina kopējo sistēmas resursu stāvokli un apjomu
- Tas arī
 - nezīmē, kāda izskatīsies lauku apdzīvotības struktūra;
 - neskata pakalpojumu pieejamību lauku iedzīvotājiem
 -

Kāpēc šī saruna? – lauki iztukšojoties un slīgstot nabadzībā...

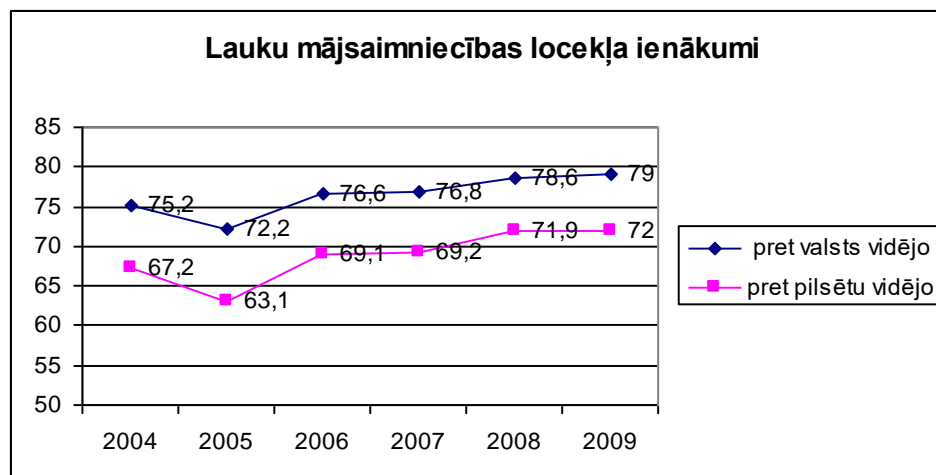
■ Vai lauki iztukšojas?

- jā, jo skaits sarūk – 10gados – par 13%
- Nē, jo daļa praktiski nemainās

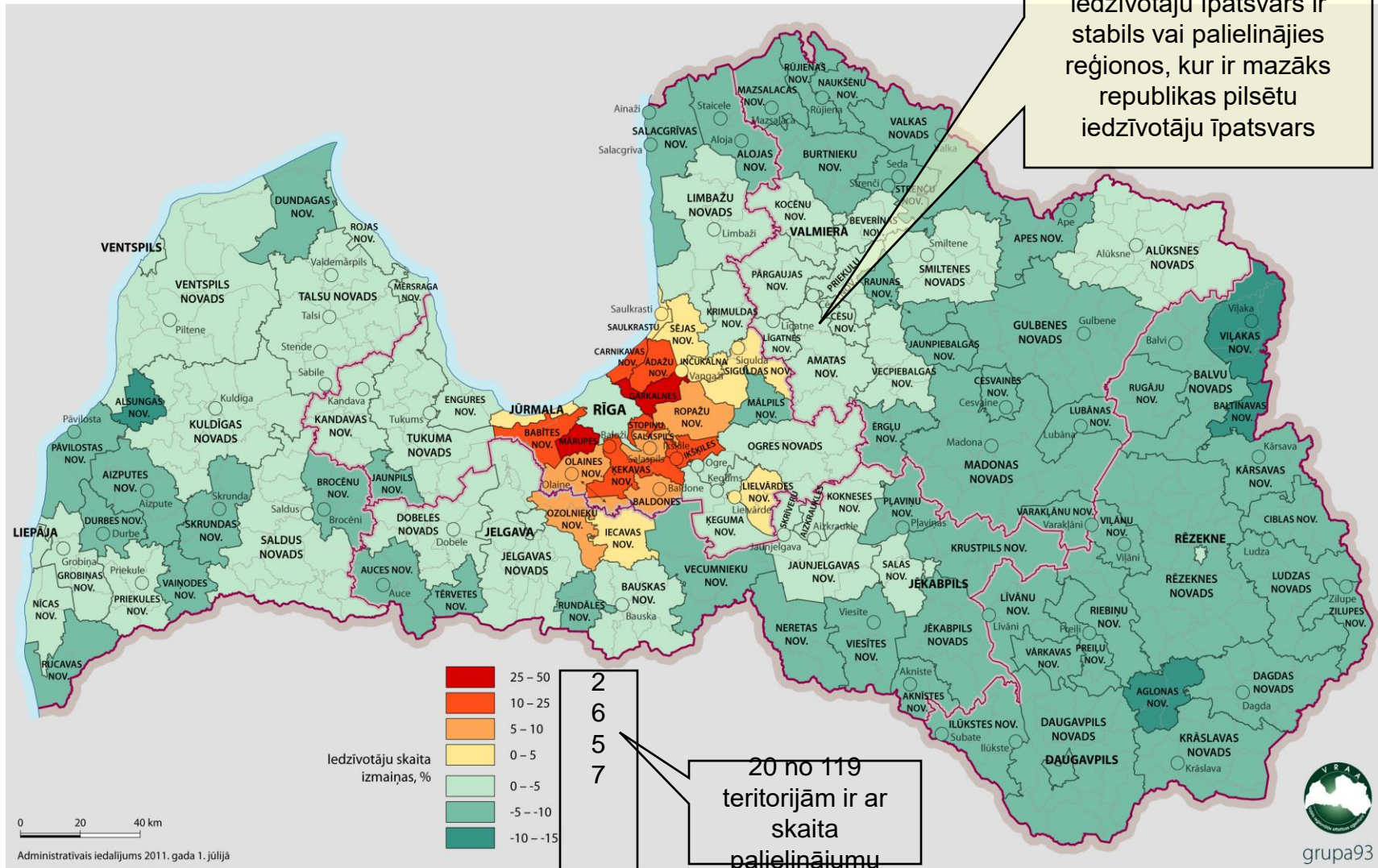
■ Vai laukos ir lielāka un pieaugoša nabadzība?

- Jā – ienākumi ir zemāki
- Nē- starpība mazinās
- Bet kā bez Pierīgas novadiem?

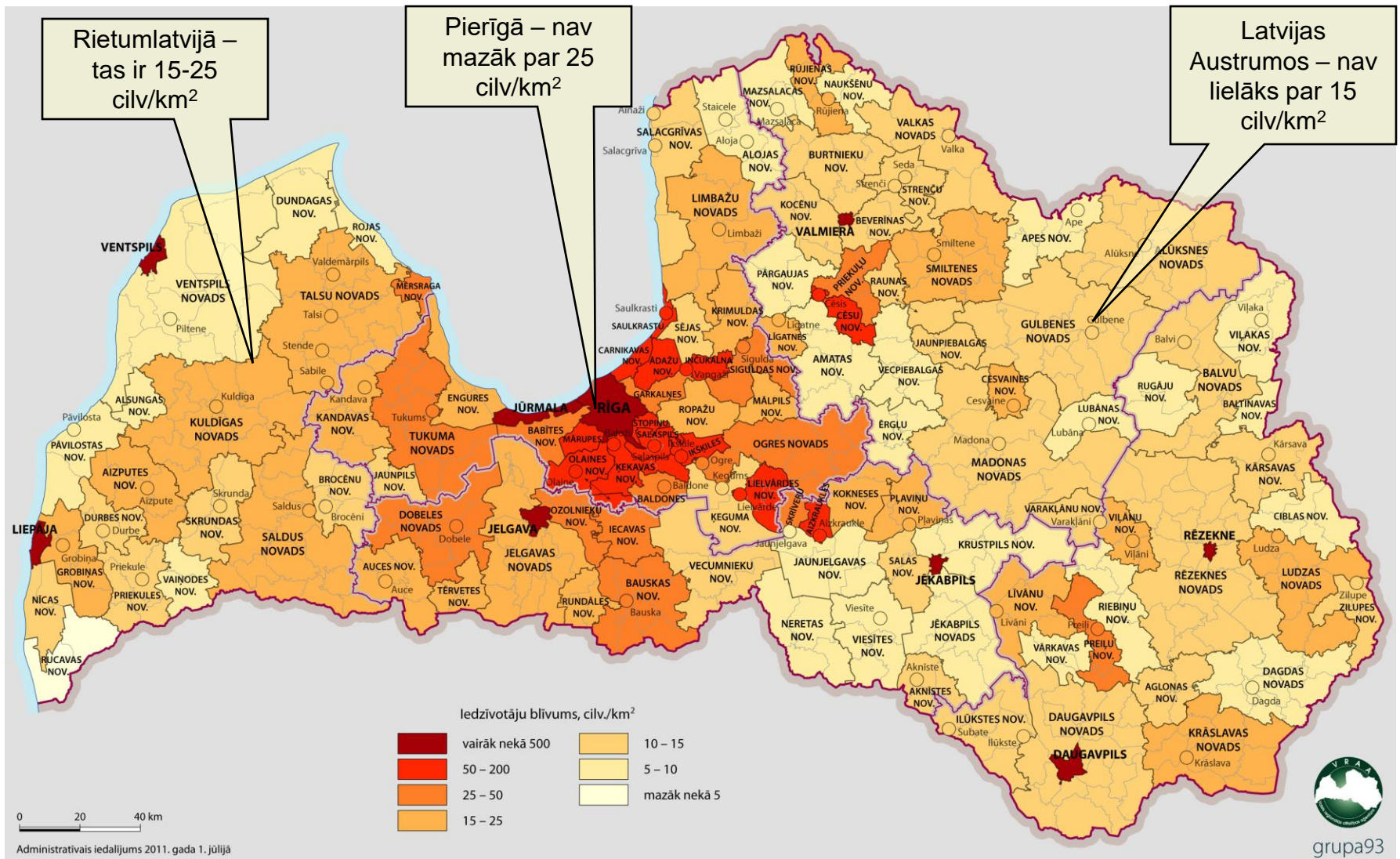

Iedzīvotāju skaita pārmaiņas, 2006.-2010. gados

pilsētu iedzīvotāju īpatsvars ir samazinājies tur, kur lielo pilsētu īpatsvars reģiona iedzīvotāju kopskaitā ir lielāks, un otrādi – pilsētu iedzīvotāju īpatsvars ir stabils vai palielinājies reģionos, kur ir mazāks republikas pilsētu iedzīvotāju īpatsvars

Iedzīvotāju blīvuma atšķirības

Un katrs var padomāt -

- Vai mūs apmierina
 - Procesi lauku apdzīvotības attīstībā?
 - Latvijas produktīvās zemes izmantošanā?
 - Agrobiznesa un tā nozaru attīstība?
- Vai vispār lauku apdzīvotība ir vērtība?
- Cik daudz ļaužu nozīmē apdzīvotus Latvijas laukus?
- Kāda varētu būt reālā lauku apdzīvotības struktūra
 - Nemainot procesu norisi?
 - Vēlami iespējamā?
- Vai vēlamies ko mainīt procesos?
 - Un ko mainīt?

Bet vispirms – par laukiem, pilsētām un lauciniekiem

PROJEKTU LĪDZFINANŠE
EIROPAS SAVIENĪBĀ

ELFLA

EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBĀI
EIROPĀ INVESTĒ LAUKU APVIDOS

Lauku tīkls

Lauku attīstība

- Jautājums par lauku attīstību nav tikai lauku ekonomiskās attīstības jautājums
- Jautājums par lauku attīstību ir
 - vērtību
 - aktivitātes – sociālā potenciāla
 - sabiedrības dzīves modeļa, jeb
- **darba – māju – kopienu** – lauku telpā jautājums

Latvijas lauki

10 gados....

- Lauku iedzīvotāji – skaita samazināšanās un struktūras izmaiņas novecošanās virzienā ar izteiktu pārsvaru – nomales teritorijās (ārpus Rīgas metropoles u.c. lielo pilsētu ietekmes areāliem)
- Lauku iedzīvotāju sociālā / aktivitātes potenciālu nesošās – aktīvās sabiedrības daļas samazināšanās (lielas teritoriālās atšķirības) / aktīvie aizbrauc/
- Lauku iedzīvotāju nodarbinātībā un mājsaimniecību ienākumu struktūrā ir pieaugusi publiskā sektora loma, pieaugusi atkarība no tā. (iespaido aktivitātes - sociālo potenciālu)

“pilsētnieki”

Pilsētas

Robeža?

KĀ DEFINĒT?

Lauki

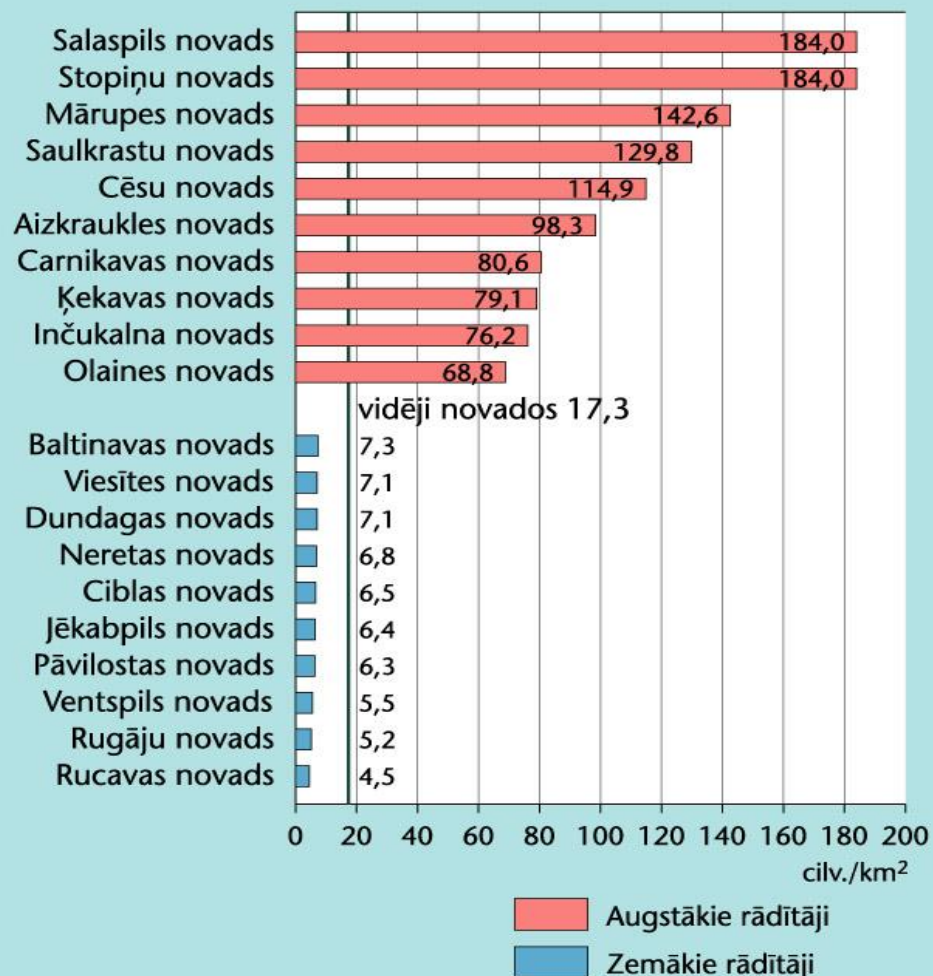
“laucinieki”

Svarīgi – jo lauku iedzīvotājiem pieņemamus lēmumus jāpieņem visai sabiedrībai un vismaz izpratnei par lēmuma objektu jābūt kopējai

Iedzīvotāju blīvuma augstākie un zemākie rādītāji novados

- Vidēji Latvijā – 35
- Lauki – 13/15

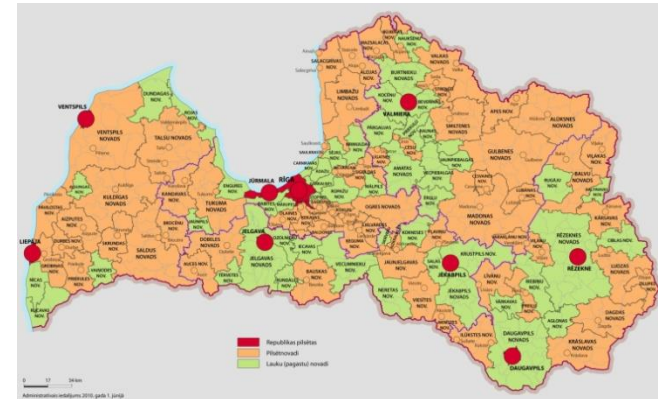

Vēl dažas citas lauku sapratnes

1- "iekšējās nomales" - Teritorijas ārpus
asfaltēto ceļu tīkla zonas (vairāk par 5 km)

2- teritorijas bez pilsētām (bez republikas
pilsētām, pilsētnovadiem)

3- teritorijas ārpus Nacionālās nozīmes
attīstības centriem un to ietekmes areāliem

Kā noteikt robežas?

■ Mūsu pieņēmums

Vadīt teritorijas attīstību politiskā līmenī praksē var teritorijas ar savu vietējo pārvaldi – pašvaldība, un tās ietekmi norobežo teritorijas administratīvās robežas.

■ Administratīvais dalījums

- Republikas pilsētas, kur ir
 - = attīstīta komercdarbība, transporta un komunālā saimniecība, kā arī sociālā infrastruktūra;
 - = nozīmīgs kultūras iestāžu komplekss;
 - = ne mazāk par 25 tūkstošiem pastāvīgo iedzīvotāju.

□ Novadi

- Novadi, kuri robežojas ar Rīgu – 7 novadi- vai tie ir lauki mūsu izpratnē?
- Teritorijā ir pilsēta vai ciems, kurā ir vairāk par 2000 pastāvīgo iedzīvotāju

- Un novadi, kuri robežojas ar republikas pilsētām?

- Noteikti - Novadi bez pilsētām

(50 novadi, aizņem 35 % teritorijas, dzīvo 15 % iedzīvotāju)

LAUKI?

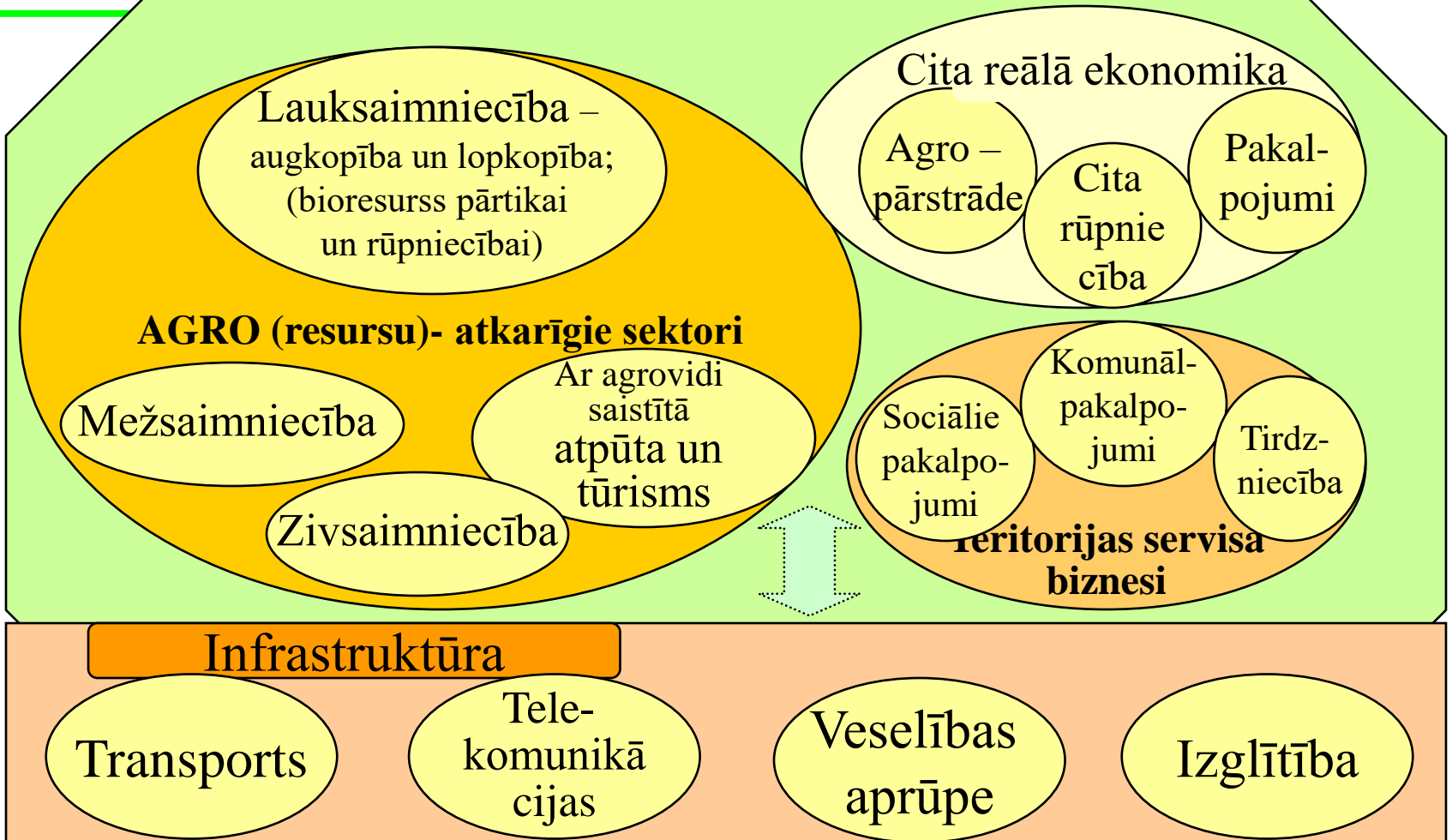
Mūsu pieeja Latvijas lauku telpas raksturošanai- lauki ir visi novadi

Republikas pilsētas	Reģionālās attīstības centru (RAC) novadi*	Lauku novadi
Rīga Daugavpils Liepāja Jelgava Ventspils Valmiera Jēkabpils	Novadi, kuros ir bijušie rajonu centri (mīnus Republikas pilsētas) + Smiltene, Sigulda, Līvāni. Kopā 20 novadi.	Pārējie 90 novadi. Kur bijis iespējams, situācijas raksturojuma labākai ilustrācijai, izdalīti Pierīgas reģiona novadi.
*Definīcija no Latvija 2030		

LAUKU TELPA!

Lauku teritorija un tās sociālekonomiskā struktūra

Lauki – nodarbinātība un izaugsme. Pārmaiņu scenāriji

PROJEKTU LĪDZFINANŠE
EIROPAS SAVIENĪBA

ELFLA

EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBAI:
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS

Lauku tīkls

Kā analizējam problēmu

- Agrobiznesa nozares – nodarbinātība, ienākumi, kā arī dabas un darbaspēka resursu izmantošana pie dažādiem scenārijiem
 - Lauksaimniecība un pārtikas rūpniecība
 - Zivsaimniecība
 - Mežu nozare – mežsaimniecība un tās produkta pārstrāde
- Lauku telpas kopējā nodarbinātība

Caurvijošie pamatscenāriji

- Ir ļaudis, kas saka – “viss ir labi, nekas nav jāmaina” vai “labi nav, tomēr mainīt nevaram, tāpēc nav vērts”. Tāpēc
 - S_0 - bāzes scenārijs. Pēc būtības turpinās līdzšinējie attīstības procesi
- Ir ļaudis, kas saka: “Bet mēs taču esam mežu, jūras un lauksaimniecības valsts. Jāļauj tik strādāt un meži (zeme, jūra, purvi, agrotūrisms, mazā pārstrāde ... – kas nu kuram) izvilks visus Latvijas laukus”. Tāpēc
 - S_1 (vai S_Zmax) – agrobiznesa dabas resursu maksimāla izmantošana

Scenāriji (2)

- Ir ļaudis, kas saka “Nav svarīga ražotāju konkurētspēja lauksaimniecībā (un mežsaimniecībā, un zvejniecībā) - jāatbalsta [ar subsīdijām] mazos ražotājus, lai dzīvo laukos un būs labi”. Tāpēc
 - S_sub – sīkražošanas subsidēšana – šodien skaitliski neapskatām, tomēr diskusijā varam kopā parēķināt...
- Un ir ļaudis, kas saka – “Mūsu sabiedrība nav tik turīga, lai varētu atļauties nestrādāt. Tāpēc agrobiznesa konkurētspējai jātiecas uz Eiropas līmeni, bet lauku apdzīvotības saglabāšanai laukos vienkārši vajag jaunas un citas darbvietas”. Tāpēc
 - S_CD- nodarbinātības saglabāšana Latvijas lauku telpā, attīstot citas (nelauksaimnieciskās) darbvietas

Agrobizness – lauksaimniecība un pārstrādes produktu ražošana

PROJEKTU LĪDZFINANSE
EIROPAS SAVIENĪBA

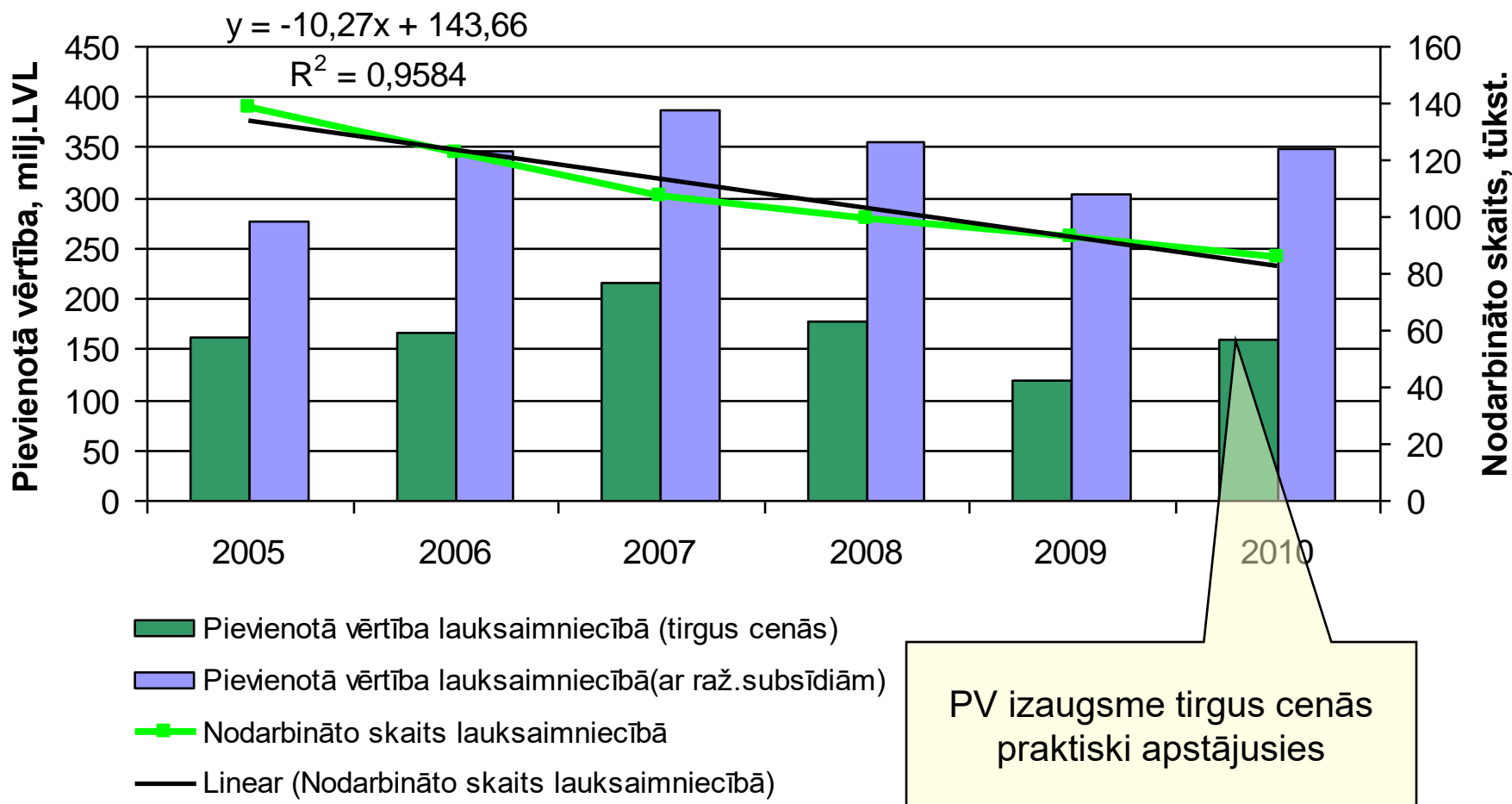
ELFLA

EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBAI:
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS

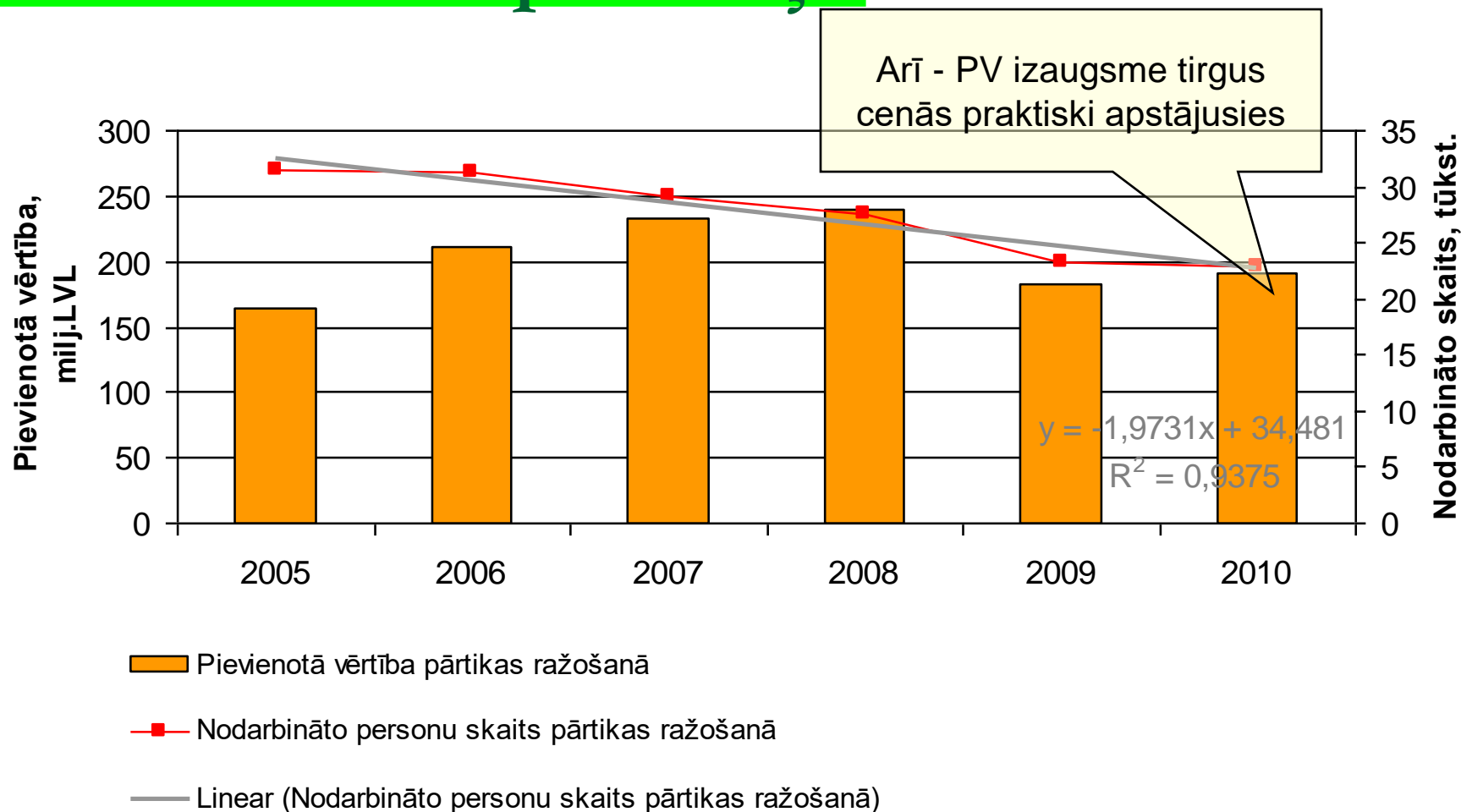

Lauku tīkls

Lauksaimniecības nodarbināto skaita un radītās PV pārmaiņas - fakts

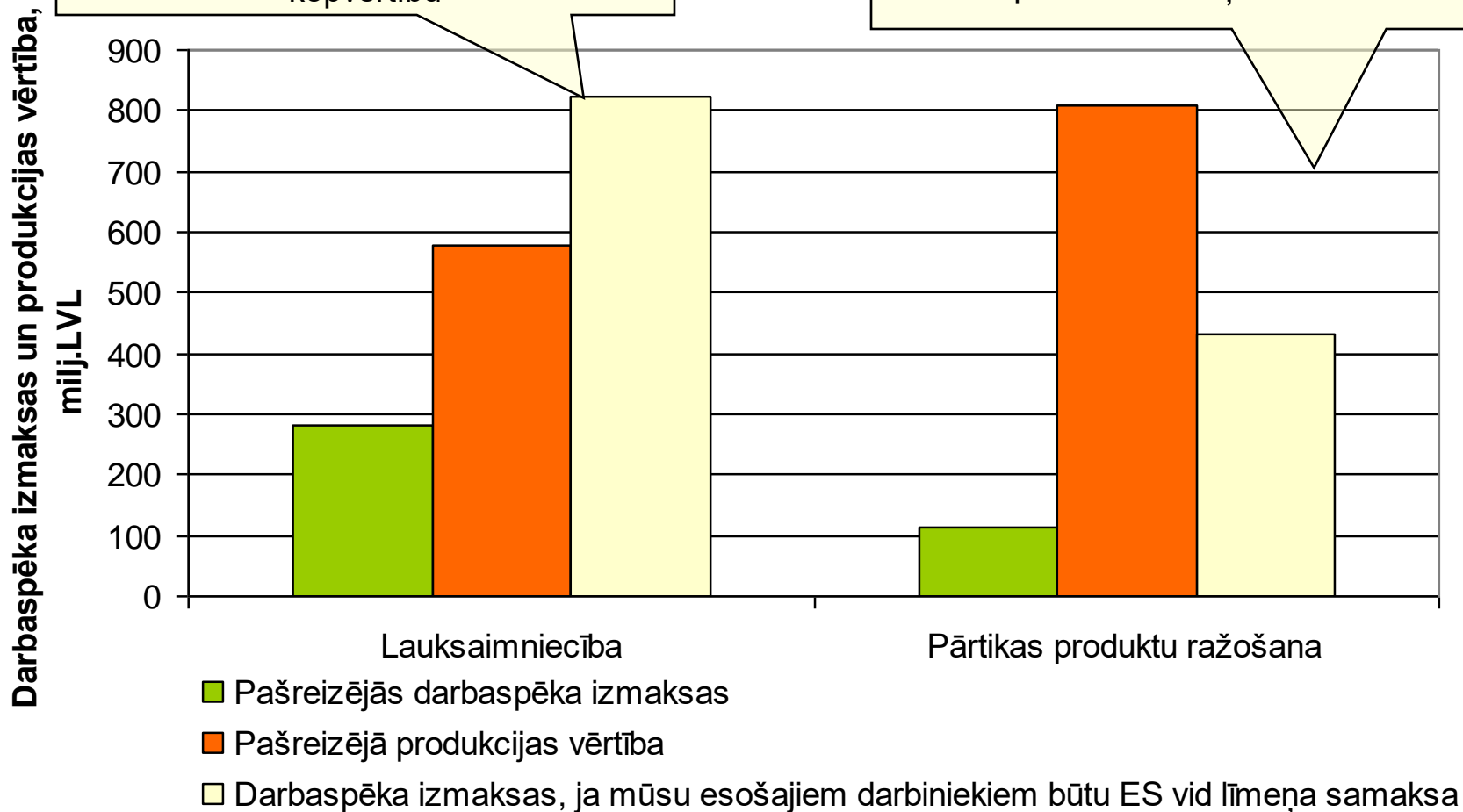
Pārtikas industrijā nodarbināto skaita un radītās PV pārmaiņas - fakts

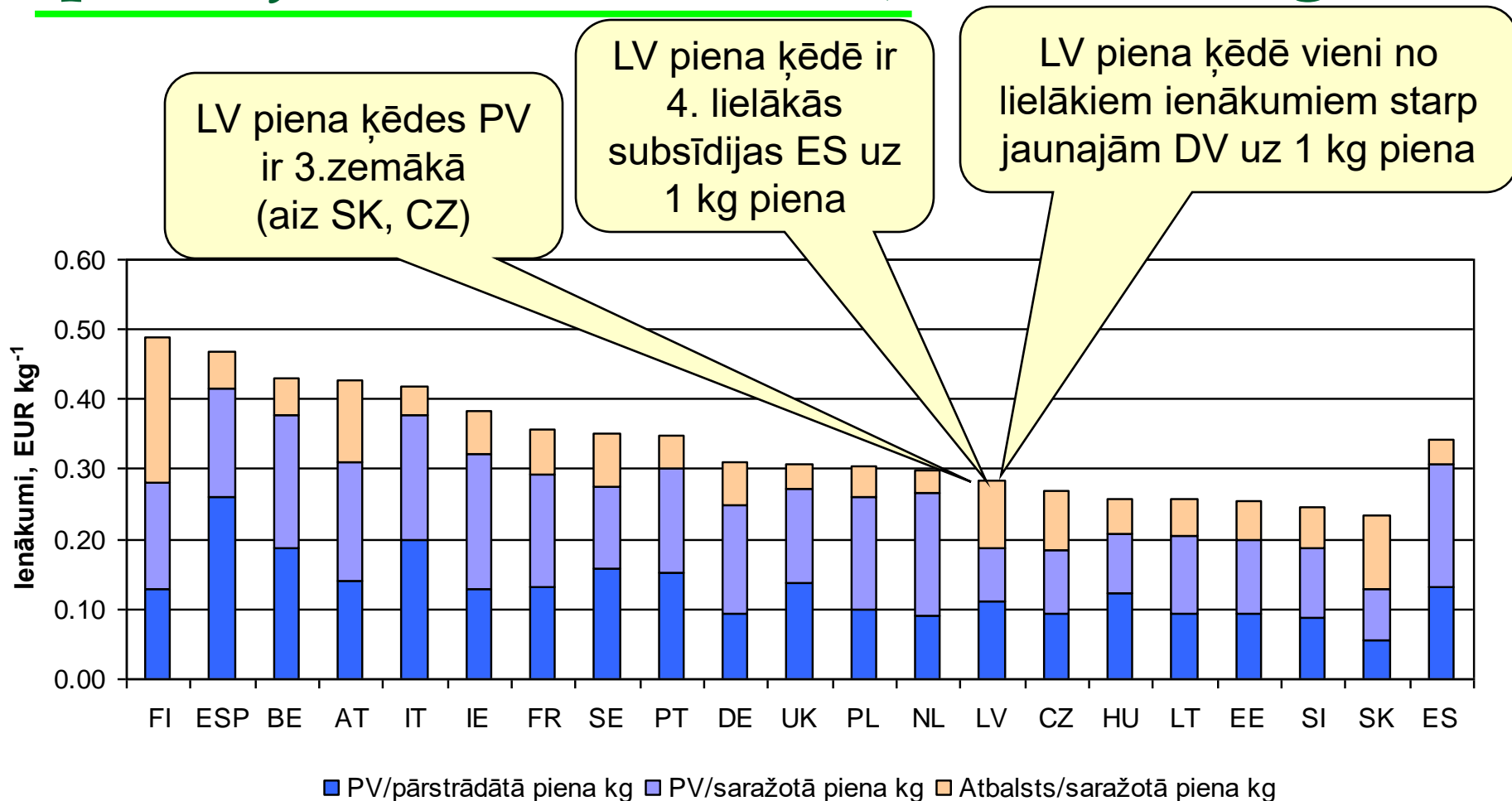
Kā izskatāmies uz ES fona?

Ja šodien Latvijas lauksaimnieki gribētu
pelnīt kā ES vidēji – atalgojuma fonds
1,3 reizes pārsniegtu produkcijas
kopvērtību

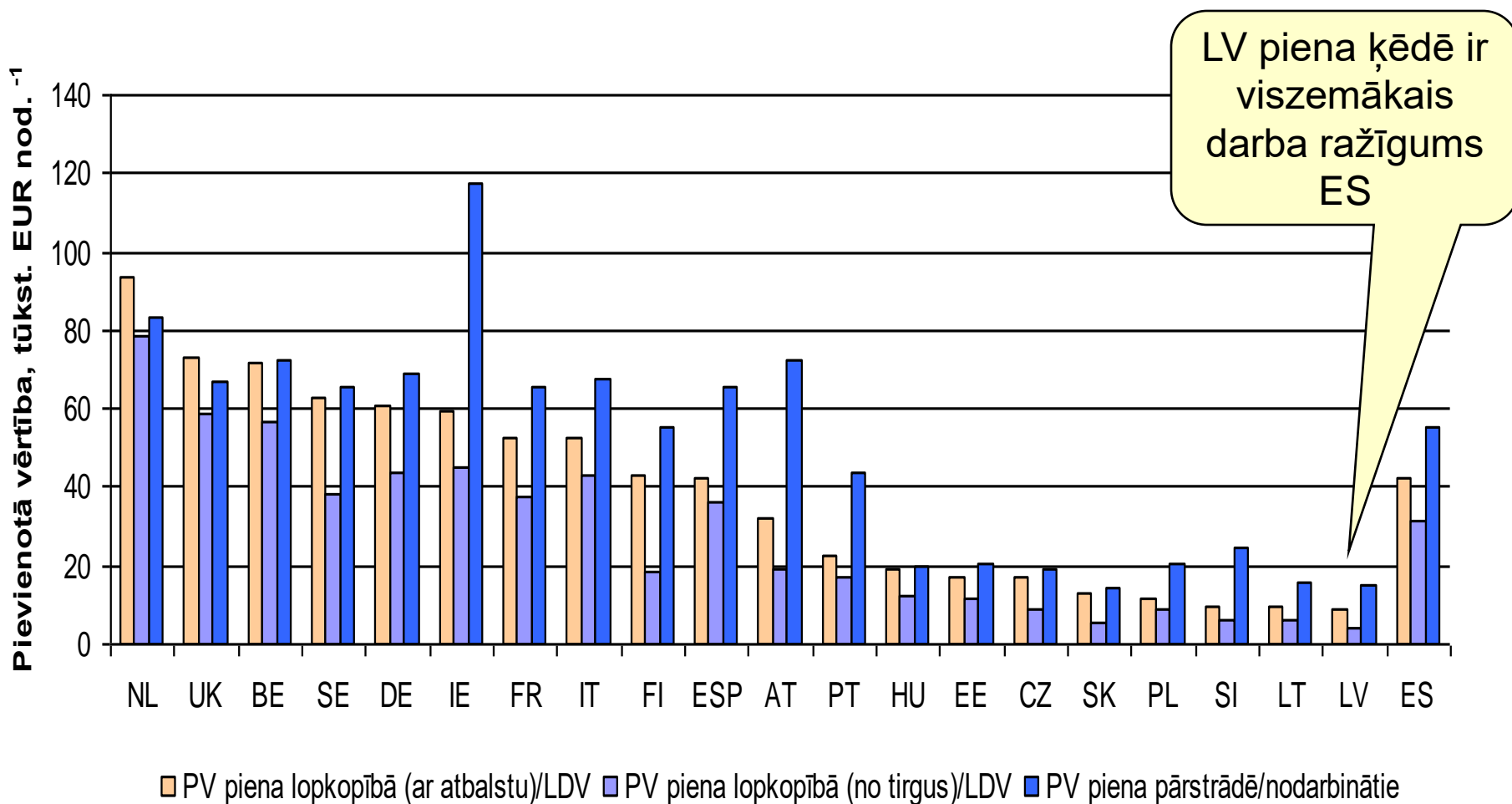
Bet pārtikas rūpniecībā atalg.fondam
būtu jānovirza >50% produkcijas
pārdošanas ieņēmumu

Pievienotā vērtība uz 1 pārstrādāto piena kg piena ķēdē ES valstīs vidēji 2006.-2008.gadā

Pievienotā vērtība uz darba vienību piena ķēdē ES valstīs, vidēji 2006.-2008. gadā

Cik un kāda ir mūsu lauksaimniecības zeme?

Avots	2010. gads		
VZD	Lauksaimniecības	3 876 363	
VZD	LIZ kopā	2 430 000	
ZM&LAD	LIZ kopā pēc apseļ	2 352 159	
ZM&LAD	Būvniecība	2 849	
ZM&LAD	aizauguši	49 710	
	Reālais LIZ resurss	2 299 600	
ZM&LAD	nekoptās LIZ platības	316 341	
ZM&LAD	Kopta LIZ	1 983 259	
LAD	Pieteiktās VPM		1 566 299
LAD	VPM nepieteiktās LIZ		855 236
LAD	KOPĀ LIZ pēc LAD		2 421 534
CSP	Izmantotā lauksaimniecībā izmantojamā zeme		1 805 500
			SC0
pēc CSP	Ražošanā izmantota LIZ		1 414 700
LVAEI	Ar papildus 80% no neizmantotās zālāju platības		1 664 540
Secinājumi:	- Nav vienotas izpratnes par valstī esošiem lauksaimniecības zemes kopējiem resursiem		
	- Lauksaimniecībai būtībā ir zuduši	52 559 ha	
	- Lauksaimniecības ražošanā var iesaistīt vēl vismaz	249840 ha	
	- Meža zemes resursus var papildināt vismaz ar	378543	
	- kopā produktīvu izmantošanu Latvijā "gaida"	628 383	

Jeb katrs 4.tais
reģistrētās LIZ ha

Scenāriji lauksaimniecībā –

- Bāze – SC_0
 - Lauksaimniecības izlaide vairs nemainās nedz apjomos, nedz cenās (būtībā reāls fakts).
 - Strādājošo skaits lauksaimniecībā un tās produktu pārstrādē samazinās līdz ar līdzšinējiem tehniskā progresa tempiem un darbaspēka un zemes tirgus attīstības procesiem
 - Vērtības pievienošanas ķēde Latvijā nepagarinās
 - Latvija paliek izteikta lauksaimniecības izejvielas eksportētājzeme – 1/2 no saražotā piena, 4/5 no laukkopības produkta
 - Apsaimniekotās zemes platības nemainās (būtībā reāls fakts)
- Kā apakšvariants SC_OE–
 - ES darbinieka izstrādes līmeņa sasniegšana jau līdz 2020. gadam

Scenāriji lauksaimniecībā – SCE1 – nemainās esošais LIZ izmantošanas apjoms, bet...

- Visus iepirktos graudus pārstrādājam
 - PV graudu pārstrādē (bez konditorejas) – 47,3 milj.LVL (+33,4 milj. LVL)
 - nodarbināto skaits graudu pārstrādē (bez konditorejas) – 1,0 tūkst. (+0,7 tūkst.)
- Graudus un to produktus neeksportējam, bet izmantojam gaļas ražošanā līdz pašpatēriņa nodrošināšanai, pārējos – papildu piena ražošanā
 - lauksaimniecības produkcijas izlaide 976,7 milj.LVL (+128.8 milj.LVL)
 - nodarbināto skaits lauksaimniecībā (GDV) – 30,4 tūkst. (+4,0 tūkst.cilv.)
 - PV piena pārstrādē – 77,4 milj.LVL (+45,0 tūkst.)
 - nodarbināto skaits piena pārstrādē – 2,1 tūkst. (+1,2 tūkst.cilv.)
- Lauksaimniecībā tiek iesaistītas papildu zālāju platības
 - lauksaimniecības produkcijas izlaide 1081,0 milj.LVL (+104,3 milj.LVL)
 - nodarbināto skaits lauksaimniecībā (GDV) – 35,6 tūkst. (+5,2 tūkst.)
 - PV pārtikas pārstrādē – 286,9 milj.LVL (+25,8 milj.LVL)
 - nodarbināto skaits pārtikas pārstrādē – 8,8 tūkst. (+0,8 tūkst.)

Nodarbinātība agrobiznesa industrijā dažādos scenārijos

	2009	2020		
		SCO	SC0E	SCE1
Lauksaimniecība, GDV	92.9	28.8	26.4	35.6
Pārtikas ražošana	23.2	17.6	6.1	8.8
KOPĀ	116.1	46.4	32.5	44.4

Un tas ir par 1/3 vairāk kā bāzes scenārijā – vērtības pievienošanas bāzes apjomu un ķēdes garumu neattīstot

Izaicinājumi izaugsmei

- Zemes resursu produktīvas izmantošanas veicināšanas politika
- Eiropas koptirgū konkurētspējīgas saimniekošanas attīstīšana – efektīvi (pēc darbaspēka un kopējās ekonomiskās) uzņēmumi
- Zālēdāju gaļas ražošanas nozaru kompleksa attīstīšana
 - Zināšanas
 - Kooperācija
- Nozaru integrācijas procesu attīstīšana
 - Horizontālā starpnozaru – laukaugi un lopkopība
 - Vertikālā – izejvielas ražošana, pārstrāde un pārdošana

Zivsaimniecības sektors

PROJEKTU LĪDZFINANŠE
EIROPAS SAVIENĪBA

Nozares galvenie izaicinājumi

- **Pieejamo zivju resursu apjoma samazināšanās.** 2012.gadā brētliņu nozvejas limits ir gandrīz uz pusi mazāks par 2008.gada rādītāju;
- **Akvakultūras potenciāla neizmantošana.** Tā veido nepilnus 9% no zivsaimniecības un 2% no visas zivju nozares;
- **Netiek izmantots pārstrādes potenciāls.** Piemēram, brētliņu pārstrādes fiziskie apjomi 2009.gadā pret 2006.gadu ir samazinājušies gandrīz divkārt. Dzīvu, svaigu un saldētu zivju īpatsvars eksporta vērtībā un apjomā pieaug;
- **Pārstrāde ir atkarīga no darbaspēka lētuma.** Zivju pārstrādē nodarbināto vidējā mēneša bruto alga 2010.gadā bija Ls 250, bet valstī vidējā – Ls 445;

Izaicinājumi nākotnei

- pieejamo zivju resursu maksimāla iesaistīšana apstrādes un pārstrādes procesos (pusfabrikātu un gatavu produktu ražošanu), tādējādi mazinot izejvielas izvešanu un radot papildus vērtību un darba vietas Latvijā;
 - sadarbība un dziļāka integrācija starp zvejniekiem un apstrādes uzņēmumiem;
 - papildus izejvielu ieviešana Latvijā tās tālākai apstrādei un vērtības radīšanai;
 - veicināt jaunu produktu radīšanu un tirgus apgūšanu zivju apstrādes nozarē;
 - zinātniski pamatoti un ņemot vērā nozares ilgtermiņa attīstības plānus aizstāvēt nozares intereses nozvejas limitu noteikšanas jautājumos.
-
- Varbūt arī –
 - iekšzemes ūdeņu zivju resursu izmantošanas iespējas produkcijas ražošanai ar augstāku pievienotu vērtību;

Meža nozare

PROJEKTU LĪDZFINANŠE
EIROPAS SAVIENĪBA

EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBAI:
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS

Nozares galvenie izaicinājumi

- **Meža resursu struktūras sabalansēšana ar pieprasījumu.** Pēc pašreizējiem mežu ciršanas un atjaunošanas datiem var konstatēt, ka ilgtermiņā pieaugs lapu koku īpatsvars. Savukārt pārstrādes pieprasījums skuju kokiem jau šobrīd ir pietuvojies ciršanas apjomiem, bet lapu kokiem ievērojami atpaliek;
- **Liels izejvielas īpatsvars eksportā.** Apalkoku apjoms eksportā ir ap 1/3 no nocirstā apjoma. Galvenokārt tā ir papīrmalka, kuras pārstrādes jaudas Latvijā šobrīd ir nepietiekamas.
- **Atkarība no eksporta.** Kopumā nozares orientācija uz eksporta tirgiem ir apsveicama – ārpus Latvijas tiek realizēts būtiski vairāk par pusi no visas produkcijas. Tomēr pašreizējā produkcijas struktūra ir tāda, kas ir ļoti pakļauta tirgus svārstībām, ko pierādījuši krīzes gadi. Neizmantots iekšējā patēriņa potenciāls;
- **Pieejamo koksnes resursu maksimuma iespējama sasniegšana.** Atbilstoši dažiem avotiem, Latvijas mežos ciršanas apjoms ir pietuvojies vai pat sasniedzis savu maksimumu, bet koksnes resursa ievēšana ir minimālā līmenī.

Politikas izaicinājumi nākotnei

- Mērķtiecīgi plānot un vadīt meža platību un struktūras ilgtermiņa (50-70 gadu skatījumā) attīstību atbilstoši nozares un sabiedrības interesēm, lai sabalansētu resursa apjomu un kvalitāti ar pieprasījumu;
- Produkcijas ar augstāku pievienotu vērtību radīšana, maksimāli racionāli izmantojot rīcībā esošo resursu;
- Stabila un vērā ņemama pieprasījuma pēc meža nozares produkcijas Latvijā attīstība, mazinot atkarību no eksporta.

CITAS NODARBINĀTĪBA LAUKU TELPĀ

PROJEKTU LĪDZFINANŠE
EIROPAS SAVIENĪBA

ELFLA

EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBAI:
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS

Lauku tīkls

NOZĪMĪGĀKĀS ATTĪSTĪBAS TENDENCES NODARBINĀTĪBAI LAUKU NOVADOS (2007.-2009.g.)

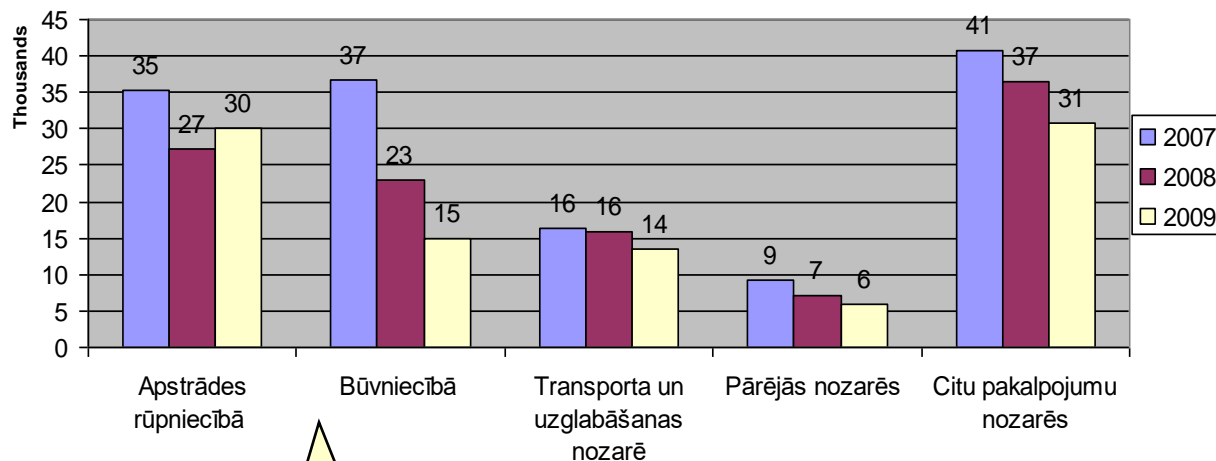
- Kāds varētu teikt – no agrobiznesa nākotnē potenciāli aizejojošos “uzsūks” citas nozares,
 - bet...

RAŽOJŠĀS UN AR TĀM SAISTĪTĀS NOZARĒS

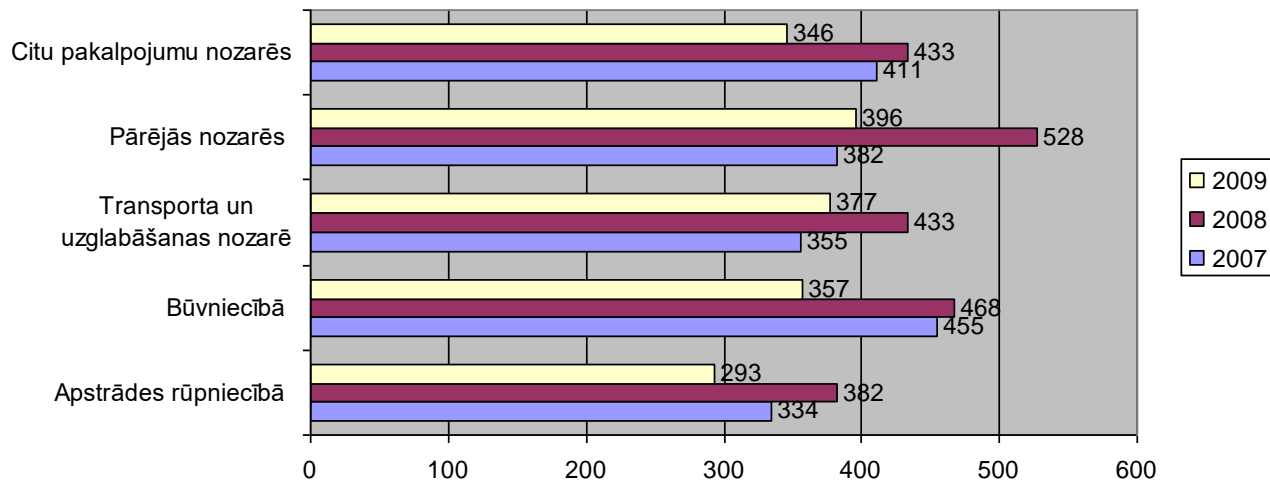
lauku novados 2007.-2009.gads

Ražojošajās un saistītajās nozarēs nodarbināto skaits lauku novados 2007.-2009.gads

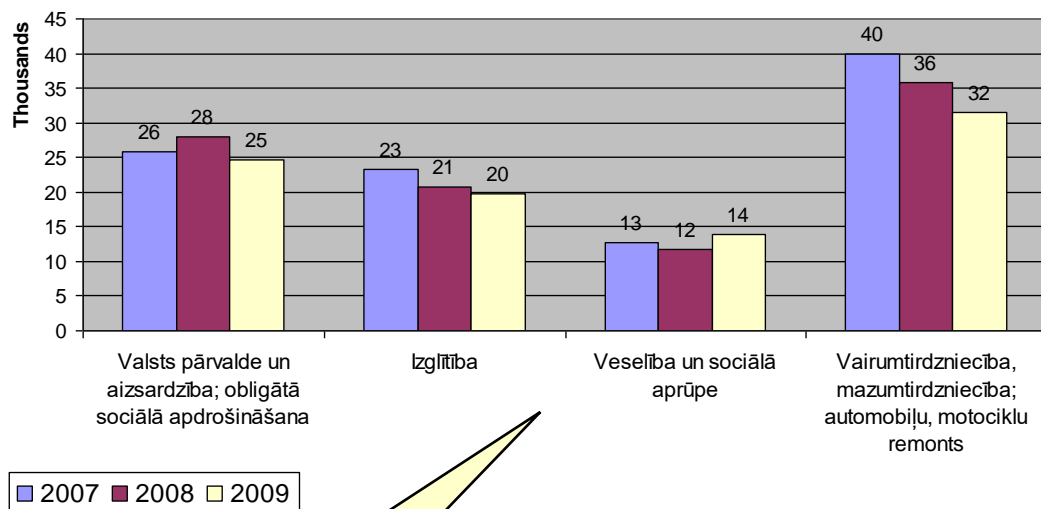
Nodarbināto skaits un gūtie ienākumi krituši visās ražojošajās un ar tām saistītajās nozarēs (nodarbinātie būvniecībā par 59%, ~ 15- 20% pārējās nozarēs);

Ienākumi uz personu mēnesī (Ls). 2007.-2009. gads, lauku novadi

SOCIĀLĀ SERVISĀ NOZARĒS lauku novados 2007.-09.g.

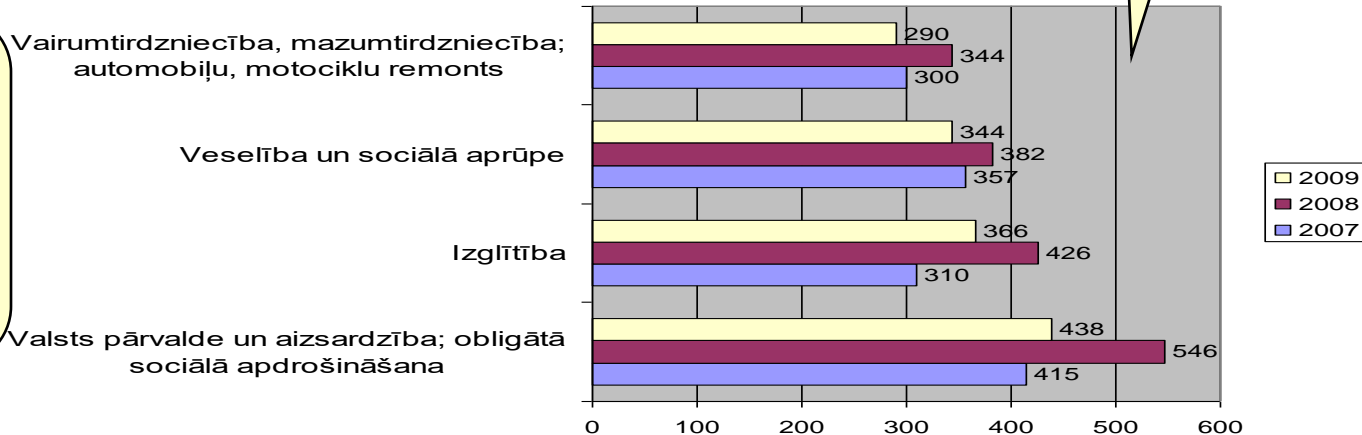
Sociālo pakalpojumu nozarēs nodarbināto skaita dinamika lauku novados, 2007.-2009.gads

Nodarbināto ienākumi sociālā servisa nozarēs pieauguši (izņemot veselību un sociālo aprūpi (-1%)) par 3% valsts pārvaldē, 12% izglītībā

Nodarbināto skaits krities arī sociālā servisa nozarēs (izņemot veselības un sociālās aprūpes nozari (+9%)), tomēr samazināšanās tempi ir bijuši zemāki (5% valsts pārvalde, 15% izglītība);

Ienākumi uz personu mēn. sociālo pakalpojumu nozarēs (Ls), lauku novados 2007.-2009. gads

PROJEKTU LĪDZFINANŠE
EIROPAS SAVIENĪBA

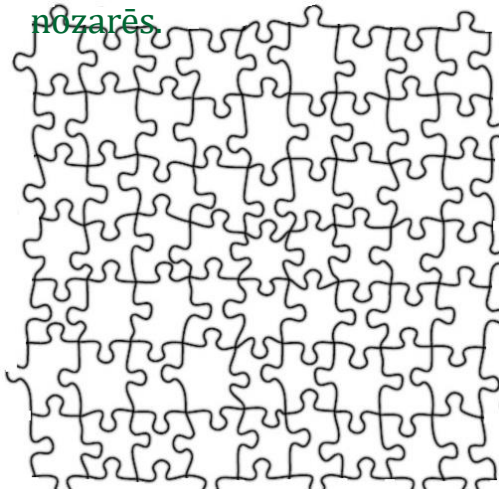

EIROPAS LAUKU
EIROPAS INVESTĒ

Agrobiznesa nodarbinātības izmaiņu ietekme uz nodarbinātību laukos

322,7 tūkst. nodarbinātie, t.sk., 203,5 tūkst. nodarbinātie

- 77,5 tūkst. agro primārā sfērā;
- 48,9 tūkst. rūpniecībā (iesk. agro produktu pārstrādī);
- 167 tūkst. pakalpojumu nozarēs

šobrīd

- par 54,2 tūkst. ↓ agro primārā sfērā;
- par 3,3 tūkst. ↓ agro pārstrādē;
- ↓ **riska zonā 61,7 tūkst.** pakalpojumu nozarēs

2020. SC_0

232,6 tūkst. nodarbinātie

- par 45 tūkst. agro primārā sfērā;
- par 1,5 tūkst. ↑ agro prod. pārstrādē;
- ↓ **riska zonā 46,6 tūkst.** pakalpojumu nozarēs

2020. SC_MAX

PROJEKTU LĪDZFINANŠE
EIROPAS SAVIENĪBA

Latvijas lauki

perspektīva (prognoze) 2030

■ „Pašplūsmes” attīstības scenārijs

□ Ticams rezultāts

- summārās nodarbinātības lauku teritorijās samazināšanās par trešdaļu
- Pakalpojumu vēl mazāka sasniedzamība
- Lauku sociālekonomiskās vides neprognozējama degradācija

■ Vadītas attīstības scenārijs

- Pakalpojumu pieejamības veicināšana
- Ekonomiskās aktivitātes uzturēšana

Jautājums sabiedrībai

- Vai lauku sociālekonomiskā apdzīvotība ir Latvijas sabiedrības vērtība?
- Vai esam gatavi uzņemties atbildību par vismaz 40 tūkst. jaunu ar agrobiznesu tieši nesaistītu darba vietu radīšanai laukos
 - Izziņai - tas varētu vēl dot (saglabāt) ~50 tūkst. citas darbvietas “servisa” nozarēs...
 - Izziņai – 1 nelauksaimniecības darbvietas radīšanas izmaksas laukos 2008.-2010.gados laukos sabiedrībai atbalsta programmās izmaksāja Ls 10-20 tūkstošus.
- Vai sabiedrība piekrīt novirzīt papildus resursu infrastruktūras un pakalpojumu pieejamībai lauku apvidos?

Sabiedrības izvēle un politiķu lēmumi - lauku nākotnes reālais pamats

Pateicamies par iespēju Jūs uzrunāt !

PROJEKTU LĪDZFINANŠE
EIROPAS SAVIENĪBA

EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBAI:
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS

Lauku tīkls

Latvijas lauki

perpektīva (prognoze) 2030

- formāli – 25-26% iedzīvotāju
- pēc dzīves veida un saimnieciskā pamata – ~14 - 15% (5-6% samazinājums)

No iedzīvotāju kopuma (ģimenes struktūrā):

- 4-5% saistīti ar agrobiznesu un mežsaimniecību
- 9-10% - publiskais sektors, vietējie pakalpojumi, nelauksaimnieciskā ražošana, nenodarbinātie

Līdz darbaspējas vecuma iedz. % – 11-12%

Darbaspējas vecuma iedz. - 66-67%

Pēcdarbaspējas vecuma iedz. - 22-23%

prognozes pamats

Lauku iedzīvotāju demogrāfiskā kustība būtiski neatšķiras no Latvijas vidējā

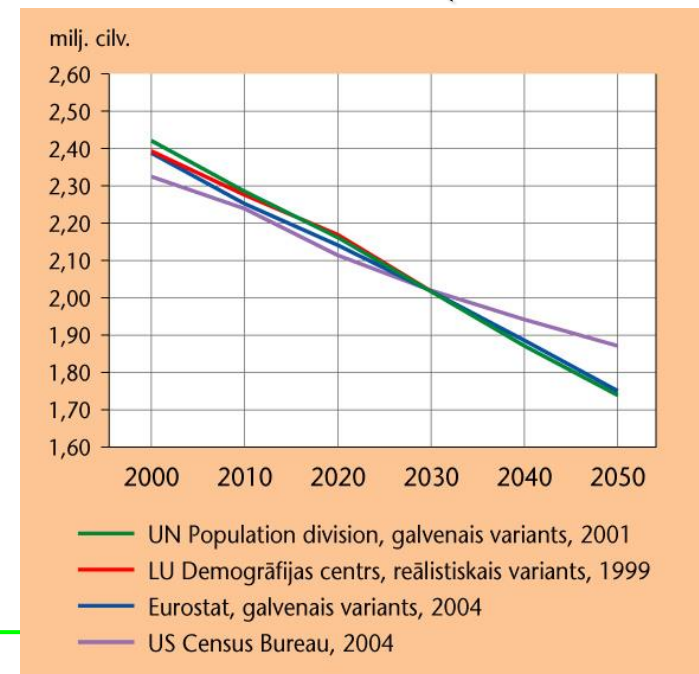
Galvenie nosacījumi:

Pēdējā -1 paaudzes laikā izveidojusies iedzīvotāju vecuma struktūra

Negatīva bērnu skaita un pēcdarbspējas vecuma attiecība (neradīto bērnu īpatsvars)

- Par 50% samazinājies
- reproduktīvā vecuma
- sieviešu skaits

Latvijas iedzīvotāju skaita prognozes

Un noslīgumā

- Laukos mūs neizbēgami sagaida lielas sociālekonomiskas pārmaiņas
- To apjoms var būt vēl daudz lielāks, pat šodien grūti aptverami liels, ja sabiedrība jau šodien:
 - nenovērtēs procesu būtību, cēloņus un apjomu
 - Nedefinēs savas rīcība
 - Nepieņems adekvātus attīstības lēmumus

Kā noteikt robežas?

■ Apdzīvoto vietu dalījums

- Pilsēta
 - kultūras un komercdarbības centrs
 - attīstīta inženierinfrastruktūra un ielu tīkls
 - mazāk par 2000 pastāvīgo iedzīvotāju.

- Ciems
 - koncentrēta apbūve,
 - pastāvīgi dzīvo cilvēki
 - ir izveidota attiecīga infrastruktūra.
- Viensēta

LAUKI?

Kā pārvaldīt?

Kā novērtēt?

Latvijas lauki šodien

- Apdzīvotās vietas, kuras atbilst lauku teritoriju definējumam
- Pēc resursiem un apstākļiem:
 - lauksaimniecības telpas
 - mežsaimniecības telpas
 - dabas aizsargājamo teritoriju telpas

Latvijas lauki šodien

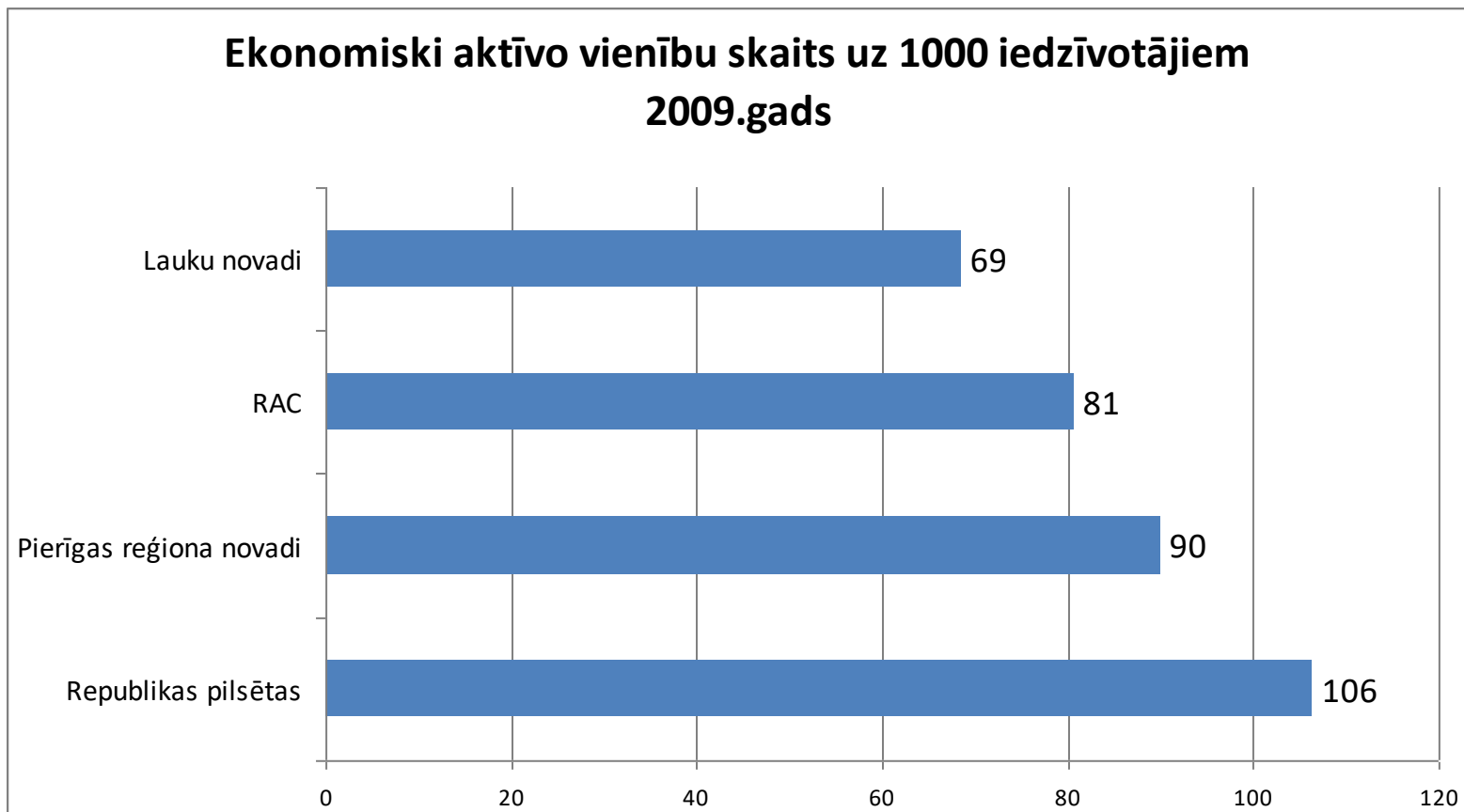
- formāli – 31% iedzīvotāju
- pēc dzīves veida un saimnieciskā pamata – ~20%

No iedzīvotāju kopuma (ģimenes struktūrā):

- 6-10% saistīti ar agrobiznesu un mežsaimniecību
- 10-14% - publiskais sektors, vietējie pakalpojumi, nenodarbinātie

SAIMNIECISKĀS DARBĪBAS AKTIVITĀTE LAUKU TELPĀ

Kā var mainīties zemes izmantošana nākošajā desmitgadē?

	Kopā	Vecuma grupas, gadi						Juridiskas saimniecības
		<25	25 - 34	35 - 44	45 - 54	55 - 64	>= 65	
Vid saimn. Platība	21,5	21,3	31,7	31,1	25,8	19,6	11,8	74,8
t.sk. Nomātā (% no apsaimniekotās)	31	41	41	35	34	30	18	41
Pašpatēriņa saimniecības	56,5	65,7	57,2	52,8	52,8	55,1	62,5	67,5
Komersantu daļa kopējā skaitā	21,4	18,5	24	25,7	25,6	21,7	14,7	23,6
Pārvaldībā esošās LIZ īpatsvars	100	0,6	7,3	24,5	31,9	18,7	16,5	0,5
Uzkrājošā zemes daļa	100	0,6	7,9	32,3	64,3	83	99,5	100

